

Motion till riksdagen 2013/14:Fi9

av Fredrik Olovsson m.fl. (S)
med anledning av skr. 2013/14:102

Utvecklingen inom den kommunala sektorn

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om läget för ekonomin i den kommunala sektorn.

Motivering

Regeringen har misslyckats med jobbpolitiken. En arbetslöshet på 8 procent – långt över vad de borgerliga själva kallade för massarbetslöshet när man fick regeringsmakten 2006 – en ökad ungdomsarbetslöshet och ett närapå tredubblat antal långtidsarbetslösa har slagit hårt mot kommunernas och landstingens ekonomi. Det sätt man fört politiken på har dessutom inneburit en överväldning av stora kostnader från staten till kommunerna, genom att de i huvudsak statligt finansierade omställningsförsäkringarna kraftigt försämrats. Detta slår mot kommunernas ekonomi genom att nästan hälften av dem som får det kommunala försörjningsstödet får det på grund av arbetslöshet. Till denna grupp kommer de som får söka försörjningsstöd på grund av att sjukpenningen inte räcker till eller inte medges alls. Misslyckandet med jobben ökar också ansvaret och kostnaderna för den kommunala arbetsmarknadspolitik. Detta har pågått under lång tid och nu har även arbetsmarknadsministern medgivit att regeringens ambitioner främst är att ”vårda” de reformer som redan genomförts.

Misslyckandet med jobbpolitiken har givit effekter på kommunernas och landstingens verksamheter. Det kan ses inte minst i skolan, där svenska elevers resultat nu sjunker snabbare och djupare än i något annat OECD-land enligt den senaste PISA-undersökningen. Skillnaderna mellan elever med olika social bakgrund ökar också tydligt enligt samma undersökning.

För landstingen är läget än mer prekärt än för kommunerna. Bara 4 av 21 landsting och regioner klarar ett överskott. Vi kan även se effekterna inom

Fel! Okänt namn på

vården och omsorgen, i larmrapporterna om kvalitetsbrister i äldreomsorgen och i förlossningsvården med flera områden. Antalet anställda i kommunfinansierad sektor – dvs. i såväl offentlig som privat regi – i relation till befolkningen har sjunkit med 4,3 procent sedan alliansen tillträdde 2006. Det är en nedskärning i paritet med budgetsaneringen under 90-talets andra hälft efter regeringen Bildt.

Om socialdemokraternas förslag till budgetar hade gått igenom hade både kommuner och landsting fått betydligt bättre förutsättningar. Vi har återkommande föreslagit att omställningsförsäkringar ska förstärkas, med följden att färre skulle vara beroende av det kommunala försörjningsstödet. Vi har föreslagit ett omfattande tillskott till såväl skolan – främst genom mindre klasser – som sjukvården. Regeringspartierna har konsekvent avslagit dessa förslag. Inte ens i den sista budgetproposition för mandatperioden som helt nyligen förelagts riksdagen föreslår man några ordentliga förstärkningar för välfärden under 2014.

En jämförelse med förra årets skrivelse från regeringen till riksdagen visar att § förutsättningarna för olika slags kommuner i vårt land blir alltmer ojämlika. Stad och land dras isär. Landets storstäder drar ifrån kraftigt, medan gruppen kommuner i glesbefolkade regioner har fått sämre resultat. Sämst har det gått för gruppen glesbygdskommuner. Från att ha gjort ett visst överskott 2012 (om än bara en tredjedel av storstädernas) till att som enda kommungrupp gå med underskott 2013. Detta har givetvis flera orsaker, men regeringens politik har inte underlättat landsbygdens situation. En mindre bygd med få arbetsgivare drabbas hårdare av en passiv jobbpolitik.

Till detta kommer att regeringen föreslog en nedskärning av stöden i landsbygdsprogrammet i sin budget för 2014. När regeringen sedan i vårandringsbudgeten presenterade en höjning som en återställare, så gjordes detta efter att ansökningstiden gått ut för flera delar av stödet, vilket gör att stora delar av tillskottet 2014 kommer att bli över och i praktiken finansierar satsningen 2015. Lägg därtill att regeringen finansierar ett tillskott till underhåll av järnvägen genom att ta medel från underhållet av väg, vilket är särskilt viktigt för glesbygden. Dessutom valde regeringen att skjuta till 1 miljard kronor till ett tiotal välbärgade kommuner, så gott som uteslutande styrda av sina egna partier, inom ramen för det kommunala utjämningsssystemet.

Kommuner och landsting har tydliga krav på sig att hålla sina budgetar i balans. Det har även staten genom överskotts målet. Vi socialdemokrater införde detta krav på statsfinanserna, och efter initialt motstånd har samtliga regeringspartier, även Moderaterna, anslutit sig till detta. Åtminstone i teorin. I praktiken har regeringen övergivit målet genom att år efter år genomföra ofinansierade skattesänkningar på ett sådant sätt att man bryter mot överskotts målet, oavsett om det mäts på en tre-, sju- eller tioårs cykel. Såväl Finanspolitiska rådet som Konjunkturinstitutet och Ekonomistyrningsverket har varnat och uppmärksammat regeringen på detta. För 2014 uppgår underskottet i de offentliga finanserna till 87 miljarder kronor enligt Ekonomistyrningsverket. Regeringens egen prognos är något mer optimistisk och landar på 59 miljarder kronor i underskott. Vi menar att det är anmärkningsvärt att regeringen tar så lättvindigt på de regelverk man själv har att förhålla sig till sam-

Fel! Okänt namn på

tidigt som man anser att kommuner och landsting ska sköta sin del, särskilt som staten har övervältrat stora kostnader för den viktigaste aspekten för en god ekonomi – sysselsättningen.

Stockholm den 28 april 2014

Fredrik Olovsson (S)

Pia Nilsson (S)

Bo Bernhardsson (S)

Sven-Erik Bucht (S)

Jörgen Hellman (S)

Marie Nordén (S)

Ardalan Shekarabi (S)